

Sverige kommer att bli mer attraktivt för gruvinvesteringar

Dagens Nyheter den 3 december 2025

I sin replik nämner Svemins vd Maria Sunér diverse fakta som vi är eniga i inklusive att klimatomställning och geopolitik ökar behovet av svenska gruvor (DN Debatt 11/12). Dock menar att hon dessa fakta och behov omkullkastar den logik och de förslag som vi presenterar. Så är inte fallet.

Vi föreslår tre reformer:

- Höjd vinstskatt för gruvor.
- Statens inkomst från gruvor fonderas.
- Försäkring för omfattande och fördröjda miljöproblem.

Sunér menar att dessa ”reformer... slår undan benen för konkurrenskraften” men förklarar inte varför. Låt oss förklara varför dessa reformer är rimliga och varför de dessutom skulle göra Sverige mer attraktivt för gruvinvesteringar.

Från initial prospektering, genom tillståndsprövning, uppbyggnad och slutligen tills gruvan är ”tömd” kan det ta många decennier. Sådana investeringar kräver därför förutsägbarhet där nyckeln är att spelets regler (skatter, tillståndsprövningar, miljöregler) är stabila. Alla intressenter – Sveriges befolkning, markägare, lokalsamhällen – måste då vinna på gruvorna, inte bara gruvbolaget.

I dag kan vem som helst som uppfyller vissa regler prospektera mineral på annans mark. Finner de något är det deras till 99,8 procent. Det stämmer att miljöreglerna, och kraven på deposition, skärpts på senare år. Det är bra. Men depositionen täcker bara de 90 procent av utfallen med lägsta kostnader. De dyraste 10 procenten (som kan handla om oöverskådliga miljökonsekvenser) täcks inte. Här uppstår risken att gruvbolaget läggs ner, går i konkurs eller lämnar landet med otäckt miljöskuld. Att inte ställa krav på de värsta utfallen är som att ta bort kravet på trafikförsäkring därför att de flesta bilister inte kör på någon.

Eftersom depositionen lämnas tillbaka vid någon tidpunkt täcks inte miljörisiker som uppkommer med stor fördröjning. Vi förespråkar därför en obligatorisk försäkring som täcker kraftigt fördröjda skador och utan övre gräns för skadors omfattning. Om man minskar riskerna för markägare och lokalsamhälle torde de bli mindre negativa till gruvor än i dag, vilket skulle öka potentialen för gruvor i Sverige.

Vi föreslår höjd vinstskatt efter avdrag för alla kostnader, även prospekteringskostnader. Ingen skatt utan vinst. En del av den extra vinstskatten kan gå till lokalsamhället och markägaren, resten till statskassan. När dessa intressenter – markägare, lokalsamhälle och Sveriges övriga befolkning – får en del av intäkterna torde deras intresse för gruvverksamhet öka. Höjd vinstskatt innebär alltså ett

slags försäkring för branschen genom att andra intressenter blir som delägare. Det skapar förutsägbarhet, politisk stabilitet och legitimitet, vilket gynnar branschen.

Ovanstående logik gäller oavsett utländskt eller svenskt ägande. Vi förstår att Svemins vd tycker att det är svårt att etablera gruvor i Sverige. Men, till skillnad från branschens representanter, tror vi att lösningen ligger i att skapa ett ramverk som uppfattas legitimt och där alla intressenter kan vinna på svensk gruvverksamhet.

Magnus Henrekson

Jesper Roine

Daniel Spiro